

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
XXII НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ**

**Одеського державного
екологічного університету**

23 – 31 травня 2023 р.

**ОДЕСА
2023**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**



**МАТЕРІАЛИ
XXII НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
Одеського державного екологічного університету
(23-31 травня 2023 р.)**

**ОДЕСА
Одеський державний екологічний університет
2023**

УДК 378.14
М34

М34 Матеріали ХХІІ наукової конференції молодих вчених Одеського державного екологічного університету – 2023, 23 – 31 травня. Одеса: ОДЕКУ. 2023. 335 с.

ISBN 978-966-186-249-3

В збірнику представлені матеріали ХХІІ наукової конференції молодих вчених ОДЕКУ, які висвітлюють основні напрями наукових досліджень. Матеріали підготовлені магістрами, аспірантами, здобувачами, співробітниками Одеського державного екологічного університету.

The proceedings of the 21st Scientific Conference for OSENU Young Scientists covering the main directions of the research are given in the collection. The proceedings are prepared by master and post-graduate students, applicants for a PhD degree and employees of Odessa State Environmental University.

ISBN 978-966-186-249-3

© Одеський державний
екологічний університет,
2023

Сіваєв Д.В., асп. 1-го року навч.

Науковий керівник: Шакірзанова Ж.Р., д-р геогр. наук, проф.

Кафедра гідрології суші

Одеський державний екологічний університет

СУЧАСНИЙ ВОДНИЙ РЕЖИМ МАКСИМАЛЬНОГО ТАЛО-ДОЩОВОГО СТОКУ РІЧОК УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ

Наукові дослідження провідних вчених з України та за кордоном вказують на те, що зміна клімату спричинила значну різноманітність у виникненні річкових повеней. Ця різноманітність виявляється у збільшенні або зменшенні частоти повеней, зміні часу їх формування та проходження. Такий гідрологічний режим річок призводить до зростання економічних збитків, пов'язаних з екстремальними повенями, в багатьох регіонах світу, включаючи територію України.

Група закордонних і вітчизняних вчених, зокрема Blöschl, G. та ін. [1, 2], провела дослідження, в результаті яких було виявлено значну кількість змін у водному режимі річок протягом останніх п'яти десятиліть. Ці зміни спостерігаються як у Центральній, Західній та Північній Європі, так і в річках Східної Європи, де розташоване Українське Полісся. У свою чергу дослідження українського вченого В.В. Гребеня [3] вказують на те, що вплив кліматичних змін, пов'язаних з зимовим потеплінням із зменшенням кількості накопиченого снігу, перерозподілом опадів протягом року проявилися у водному режимі річок України з 1989 року.

Дослідження показують, що на річках Українського Полісся повені стали виникати в більш ранні, майже зимові місяці року внаслідок танення снігу та випадання опадів. Це призводить до формування максимального тало-дощового стоку річок. Одночасно з цим, через зменшення снігового покриву і швидке танення снігу внаслідок підвищених температур повітря, повені зменшуються за своєю величиною і розповсюдженням по території.

Аналізуючи строки початку весняного водопілля за багаторічний період (з початку стокових спостережень на річках по 2023 р.), можна зауважити, що відзначається тенденція до більш ранніх дат розвитку весняних процесів на річках суббасейну Прип'яті. Тобто, характерними рисами останніх років в умовах не стійкого температурного режиму взимку, не значних снігозапасів, нерівномірного снігонакопичення стало формування повеней від тало-дощових вод в більш ранні, майже зимові

Гідрометеорологічні умови (чергування снігонакопичення і відлиг в зимовий період, достатня кількість опадів переважно у вигляді дощів та мокрого снігу), що склались в другій половині грудня 2022 р. та впродовж січня 2023 р. обумовили формування та розвиток тало-дощових паводків на річках на річках Українського Полісся (рис.1).

и

р

о

к

Так, у поточному році на річках Українського Полісся формування максимального тало-дощового стоку почалося у третій декаді грудня 2022 року, в створах річок Прип'ять – с. Річиця, Случь – с.Сарни, Горинь – Деражне дата початку спостерігається 21.12.2022 р., а для посту Тетерів – с.Іванків – 12.12.2022 р.

За даними Українського гідрометцентра ДСНС України <https://www.meteo.gov.ua/ua/> відсутність у поточному 2023 р. сталого снігового покриву, як основного чинника тало-дощового стоку призвело до не вираженого весняного водопілля річок Українського Полісся, а коливання рівнів та витрат води, у тому числі максимальних ординат гідрографу відбувалося лише за рахунок випадіння опадів – протягом першої та другої декад квітня (рис. 1). Спостерігалось затоплення заплави на верхніх та нижніх ділянках Прип'яті (зона ЧАЕС), її приток у Волинській, Рівненській областях із затопленням сільськогосподарських угідь у прирічкових селах. На більшості ділянок Прип'яті максимальні рівні дощового паводку були вищими за максимальні рівні цьогорічного водопілля.

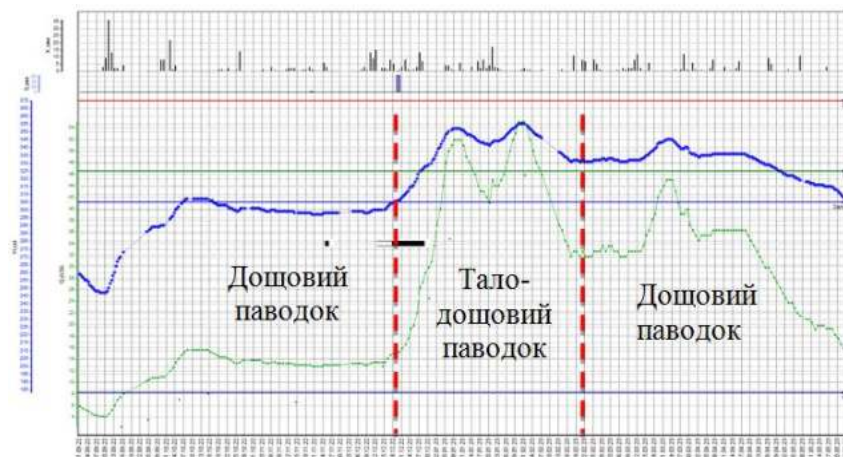


Рисунок 1 - Комплексний графік ходу гідрометеорологічних характеристик р. Прип'ять - с. Річиця у 2022-2023 рр.

Список використаної літератури

1. Blöschl, G. et al. Changing climate shifts timing of European floods. 2017. Vol. 357, Issue 6351, pp. 588-590. [https://doi: 10.1126/science.aan2506](https://doi.org/10.1126/science.aan2506).
2. Blöschl, G. et al. Changing climate both increases and decreases European river floods. Nature, 2019, 573(7772), pp. 108-111 <https://doi.org/10.1038/s41586-019-1495-6>
3. Гребінь В.В. Сучасний водний режим річок України (ландшафтно-гідрологічний аналіз). Київ: Ніка-Центр, 2010. 316 с.